

theologie, waarin menige bijdrage verscheen van Doedes' hand, vooral van uitleggkundigen aard.

Te Rotterdam arbeide Doedes tot 1859, zoolwiel in den dienst des Woords als in herderlijk werk vol van ijver. Ook de wetenschappelijke arbeid rustte niet.

In 1847 verscheen *De leer van den Doop en het Avondmaal opnieuw onderzocht. In stuk: Het Avondmaal*; in 1851 en '52 toetste hij de theologie der zoogenaamde „Groninger school” in een open brief respectievelijk aan Prof. P. Hofstede de Groot en Dr L. S. P. Meyboom. Van 1853—57 gaf Doedes in vereeniging met Dr. N. Beets en D. Chantepie de la Saussaye het tijdschrift *Ernst en Vrede* uit; de uitgave werd gestaakt omdat vooral de laatstgenoemde van overwegenden invloed was, en Doedes met Chantepie de la Saussaye niet voldoende overeenstemde.

Uit den Rotterdamchen tijd dateert ook het begin van den strijd met Opzommer, tegen wien Doedes zich aangordde, „om als apologete van het Christendom in het strijperk te treden tegen de ongeloofige wijsbegeerte”. Deze strijd, in 1847 begonnen, werd met tusschenpoezen voortgezet tot 1865.

In 1859 volgde Doedes' benoeming als hoogleraar te Utrecht, waar hij den 22en Juni 1859 optrad, om er tot den 21 Juni 1888 te doceeren. Hij gaf onderwijs in de exegese van het Nieuwe Testament, de hermeneutiek en kritiek, de „theologia naturalis” en de encyclopaedie. Talrijke grootere en kleinere geschriften van zijne hand verschenen, van polemischen, apologetischen en critischen aard. Doedes behoorde tot de apologetische richting, en verdedigde in onderwijs en geschriften de grondwaarheden der Schrift tegen de sedert 1858 opkomende moderne richting. Dit wikkelde hem meermalen in twistgeschied met haar woordvoerders als A. Pierson en Scholten.

Tegenover de Heilige Schrift meende hij vrij te staan, tegenover de belijdenisschriften der Hervormde kerk stond hij kritisch.

Doedes' „scherpzinnigheid”, die spreekwoordelijk is geworden, kenmerkt zijn geestes-aanleg en -richting, die meer analytisch en critisch dan synthetisch was.

In de herziene wet op het Hooger Onderwijs van 1876 heeft, wat de faculteit van Godgeleerdheid betreft, ook Doedes zijn aandeel gehad, terwijl hij ook in de kerkelijke wetgeving en in de ontwikkeling der kerkelijke toestanden zich niet onbetuigd liet. Hij was een tegenstander van volstrekte leervrijheid, maar wenschte evenmin gebondenheid aan de belijdenisschriften der kerk.

Ook gedurende den tijd van zijn hoogleeraarschap waren de door hem gepubliceerde geschriften talrijk; wij vermelden uit de lange reeks (volledig medegedeeld in de *Biographische herinneringen 1843—1893 van J. I. Doedes*, Utrecht 1894) slechts: *De leer van God*, 1871; *Inleiding tot de leer van God*, 2 1880; *Hermeneutiek des Nieuwen Verbonds*, 3 1878, *Encyclopaedie der christelijke theologie*, 3 1883.

Doedes, in 1888 op 70-jarigen leeftijd als hoogleeraar afgetreden, overleed te Utrecht 17 December 1897. [27.

Doeg, een Edomiet, voornaam beamtbe van Saul, stelde Davids bezoek bij Abimelech (waarvan hij ooggetuige was, terwijl hij waarschijnlijk

wegens vermoeden van melaatschheid (Lev. 13:4), volgens anderen wgens een gelofte, zooals bij Paulus (Hand. 21:26), of wgens de voor sommige overtredingen gevorderde reinigingen in een der vertrekken bij den tabernakel zeven dagen moest opgesloten zijn), als samenzwering tegen Saul voor en voltrok zelf het bloedbevel, waarvoor de knechten des konings terugdeinsden (1 Sam. 21:22; Ps. 52).

Doek, van duohan, dichtmaken. I. Van de bonte byssusomhangsels en voorhangsel aan de deur des tabernakels en het voorhof (Exod. 26:36; 35:17; 39:38 enz.). — II. Van het lijnwaad waarin de lijken gewikkeld werden (Luc. 24:12; Joh. 19:40). — III. Van wollen stoffen, die voornamelijk aan de motten waren blootgesteld (Jes. 51:8).

Doekoen, inlandsche geneeskundige, die zich in hoofdzaak bepaalt tot het verleenen van geneeskundigen bijstand door het verstrekken van inlandsche geneesmiddelen tegen de z.g. „ziekten van het land”, maar ook wel hulp biedt bij bevallingen. Meestal is de doekoen een vrouw.

Doetinchemsche Stichtingen, in 1867 opgericht door Ds J. van Dijk Mzn., uitgaande van de „Vereeniging tot bevordering van inwendige zending”, vooral tot opleiding van Nederlandsch Hervormde predikanten. Deze vereeniging is het middel geweest, dat ongeveer 300 onbemiddelde jongelieden hun levensdoel als Evangeliedienaren mochten bereiken. Zij vonden een Christelijk tehuis op „Ruimzicht”, een schoone buitenverblijf op een kwartier afstand van Doetinchem, dat in 1868 betrokken, in 1872 en 1885 vergroot, plaats bood aan honderd gymnasiasten. Dit bracht het stedelijk gymnasium, óók elgendom van genoemde vereeniging, tot grooten bloei. Vervolgens gingen de jongelieden studeren te Utrecht, waar zij in een studentenhuis Achter St. Pieter en op de Kromme Nieuwe Gracht huisvesting vonden. — Ter opleiding van onbemiddelde jongelieden van Christelijken huize tot geneesheer werd in 1886 de Lukas-stichting opgericht. [30.

Dogma, afgeleid van een Grieksch werkwoord, dat schijnen, meenen, maar ook als impers. goedvinden, besluiten beteekent, is de naam voor een op gezag berustende, in een bepaalden kring als waarheid erkende uitspraak. Het werd gebezigd van een vaststaande stelling in de filosofie, van een bevel der overheid (Luc. 2:1), van de inzettingen des Ouden Verbonds (Ef. 2:15; Col. 2:14), van de besluiten der kerkvergadering te Jeruzalem (Hand. 15:28; 16:4). De Christelijke theologie nam het woord over, om er de waarheden des geloofs mede aan te duiden, die door God geschonken zijn en in de kerk geldigheid hebben. Wijl Rome de onfeilbaarheid der kerk leert, laat het de autoriteit van het dogma niet alleen op de Schrift rusten, maar ook op de kerk, of liever op de afkondiging door den paus; maar de Hervorming stelde daar het beginsel tegenover, dat alleen het Woord Gods artikelen des geloofs kon vaststellen, en anders niemand, zelfs geen engel uit den hemel (Art. Smalc. II 2). [29.

Dogmatiek is die theologische wetenschap, welke de dogmata, dat is, de artikelen of waarheden des geloofs, op wetenschappelijke wijze behandelt, door ze terug te leiden tot of af te